

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДУНАЄВЕЦЬКА ЗАГОЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І - ІІІ СТУПЕНІВ

Мокрецька Тетяна Борисівна

ЯК ДОПОМОГТИ ДИТИНІ ОВОЛОДІТИ НАВИЧКАМИ ЧИТАННЯ

**Дунаївці
2013**

**науково – методичною радою КУДРР «РМК»
Протокол №4 від 25 грудня 2012 р.**

Мокрецька Т.Б.

Збірка цікавих вправ та дидактичних ігор з читання для
вдосконалення техніки читання (1 – 4 класи). – Дунаївці. 2013. – 64 с.

ПЕРЕДМОВА

Навчити дітей добре читати – одне з найважливіших завдань вчителя. Це віконце, яке діти бачать і пізнають світ і самих себе».

Та навчити по-справжньому добре читати непросто.

Чим швидше сформується навичка читання, тим успішніше учні оволодіють навчальним матеріалом.

Тому необхідно створити для дитини сприятливі умови, забезпечити правильне керівництво навчанням, зацікавити учнів, використовуючи ефективні методи і прийоми.

Удосконалення техніки читання – першочергове завдання на уроках читання, бо вже на цьому етапі треба готувати учня до самостійної роботи з книгою, допомагати йому в пізнанні навколишнього. Саме тому такі важливі вправи з розвитку техніки читання, дидактичні ігри з читання, застосування індивідуально – диференційованих завдань, контроль за розвитком навички читання.

У даному посібнику запропоновано системи вправ і завдань на вдосконалення навичок читання.

Їх можна використовувати для індивідуальної, групової роботи та для самостійної роботи вдома.

ВПРАВИ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКИ ЧИТАННЯ

У початкових класах учень має оволодіти читацькими і мовленнєвими навичками та вміннями, способами роботи над художніми науково-пізнавальними текстами, дитячою і навчальною книжкою, орієнтуватися у світі дитячих книжок, періодиці, довідковій літературі, бути готовим до навчання в середній ланці школи на основі розвиненого в нього інтересу до читання, до книжки.

Дитина, яка не вміє добре читати, переживає великі труднощі при виконанні домашніх завдань, їй не цікаво на уроках, вона приречена на розумову обмеженість і зубріння. Такий учень не буде активним читачем бібліотеки, не відчуватиме потреби спілкування з книгою, бо читання приносить не задоволення, а муку.

Це вміння і любов до читання здебільшого формуються у молодшому шкільному віці, коли особлива увага приділяється техніці читання. Звичайно, щоб успішно розвивати її, потрібно правильно розуміти основу цього процесу і насамперед, його залежність від особистості, швидкості реакції, якості зору, уважності, зосередженості, темпераменту.

Кожний урок читання розпочинаю з мовних вправ (5—7 хв.). Учні тренують органи мовлення, вчаться регулювати дихання, розвивають та удосконалюють артикуляцію, навички антиципації тощо. Не всі вправи я придумала сама, є вправи, які перейняла з досвіду інших вчителів, вчитала у педагогічній літературі. Але проводжу їх на своїх уроках читання постійно. Кожна вправа позначена малюнком, який вивішується на дошці. Перед уроком діти вже знають, які вправи будуть на уроці. Ці вправи їм дуже подобаються, вони знають, для чого я їх проводжу на читанні, і з нетерпінням чекають початку уроку. А це так важливо!

1. Вправи на постановку дихання, розвиток артикуляції та на підготовку дитини до читання.

Вправа «Дзвіночок»

Для вправи потрібен звичайнісінький дзвіночок. Перша подача сигналу — діти читають пошепки. Другий сигнал — діти читають напівголосно.

Третій сигнал — діти читають голосно.

Четвертий сигнал — напівголосно.

П'ятий сигнал — замовкають.

Перед виконанням вправи доцільно зорієнтувати учнів, що читати вони повинні чітко, спокійно, слідувати тільки за силою голосу і дихання.

Вправа «Скоромовка»

На дошці записується скоромовка.

Перший етап

Читання скоромовки всім класом під темп, який задає вчитель указкою. Можна використовувати і дуже повільний темп, можна читати скоромовку з прискоренням. Можна уповільнювати в середині, але в кінці прискорити або повернутися до попереднього темпу. Вибирає темп вчитель в залежності від складності скоромовки, але обов'язково треба дати дітям установку слідувати за диханням, яке необхідно брати в кінці рядка, або в кінці двох рядків.

Другий етап

Навчитися читати скоромовку на одному диханні.

Третій етап

Завдяки скоромовкам не лише налагоджується дихання, а й поліпшується артикуляція окремих звуків. Дається установка прочитати скоромовку без єдиної запиночки.

Гра «Хто швидше»

Потрібно розказати (якщо вивчили), прочитати скоромовку якнайшвидше. З власного досвіду скажу, що дітям дуже подобаються вправи зі скоромовками. Вони залюбки вчать свій язичок правильно та швидко вимовляти звуки, слова, речення. Але використання скоромовок не обмежується тільки розвитком артикуляційного апарату.

Мудрий народ вчив підростаюче покоління скоромовками і мови — це неабиякий словничок нових слів, і виховував, якщо взяти народом придумані скоромовки, уважно вдуматися в текст, то несуть вони в собі й виховні моменти.

На основі скоромовок можна виконувати вправи для тренування пам'яті, слухового апарату та інше.

2. Вправи на подолання регресій

Читаючи текст, читачі стикаються з важкими словами (бар'єрами), зупиняються, розглядають несподівану перепону, намагаються повторити кілька разів. Вони втрачають час, гублять логічний зв'язок слів, знижують темп читання.

Щоб позбутися регресій, необхідно добре вивчати зміст тексту, визначити важкі як для читання, так і для усвідомлення слова, записати їх на дошці, або на окремому аркуші паперу і розібрати разом з учнями. Звичайно, більше уваги приділяється тим учням, у кого слабка техніка, вони мають прочитати ці слова уголос кілька разів.

Вправа «Блискавка»

На початку виконання цієї справи орієнтую дітей де, під час читання, зачуємо вправу — в кінці першого чи другого абзаца. Читання проводимо всім класом. Ведучий [вчитель] читає вголос. Діти за вчителем читають в півголоса. Починаємо читати в досить повільному темпі, з кожним новим рядком темп читання збільшуємо, тобто весь нас читаємо в прискореному темпі. З вправою «Блискавка» справився той, хто встигав читати за вчителем з найшвидшому темпі. Деякі діти не встигають читати в такому темпі, але вони намагаються вимовляти слова за вчителем, і це дає також позитивні результати.

Вправа «Торбинка»

Учні читають текст протягом однієї хвилини і помічають, де закінчили. Потім читають цей уривок ще 2-3 рази з фіксуванням часу. Кількість прочитаних слів щодалі збільшується. Діти підраховують, на скільки більше слів вони прочитали в порівнянні з першим разом, вважаємо, що ці слова — це їхній скарб, який вони кладуть в торбинку.

Інколи перевіряємо, у кого найбільший скарб. Це викликає у дітей позитивні емоції та бажання читати швидше, щоб збільшити свій скарб.

3. Вправи на розвиток оперативної пам'яті, пильності зору та уваги

Ці якості досить помітно впливають на формування навичок правильного, свідомого та швидкого читання

Вправа «Пеньок»

У таблиці записані однакові слова. Серед них таке, що відрізняється тільки однією буквою. Таблиця показується дітям на кілька секунд. За цей час вони повинні «пробігти» поглядом, знайти і назвати це слово. Можливий і інший варіант цієї вправи. Викликана дитина повинна досить швидко прочитати записані в стовпчик слова. Швидко перебудувати мовний апарат на «слові-пеньку» і знову повернутися до попереднього слова. Все це треба зробити швидко й чітко, якщо дитина помилилася, чи запнулася, то вважаємо, що зашпортнулася об пеньок. Пропонуємо ще потренуватися.

НІЧКА
ПІЧКА
НІЧКА
НІЧКА

4. Вправи на розвиток антиципації

Уміння передбачати під час читання наступне слово називається антиципацією.

Формування антиципації помітно сприяє розвитку швидкості читання. Спочатку пропоную школярам для читання слова з пропущеними буквами, потім речення з пропущеними словами. Коли вихованці вже добре справляються з цими завданнями, вводжу вправи.

Вправа «Відгадайлика»

Гра у парах.

Учні пишуть по кілька слів. Пропускаючи голосні. Потім обмінюються листочками і відновлюють задумані слова. Перевірка взаємна. Інший варіант цієї вправи. Добираю невеличкі вірші, тексти з пропущеними буквами, словами, а на звороті — цей же текст, записаний повністю.

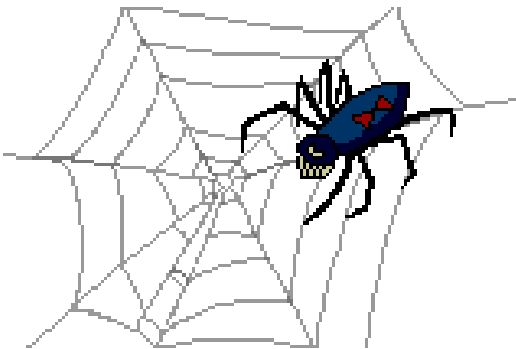
Таким чином, діти мають змогу зіставити текст, перевірити себе.

Вправа «Диктор»

Вже сама назва вправи підказує, що ця вправа є копіюванням роботи диктора на телебаченні. Не обов'язково робити макет телевізора, достатньо запропонувати учневі сісти за вчительський стіл і читати текст для класу. Але він повинен якнайчастіше відривати очі від тексту, щоб дивитися на глядачів. Отже під

час виконання цієї вправи розвивається периферичний зір, оперативна пам'ять, антипація, а також покращується техніка читання. Доцільно цю вправу використовувати в третьому класі.

Вправа «Павутинка»

Класовод називає слово. Учні добирають інші слова, які за змістом поєднуються із запропонованим.

Наприклад: школа — клас — парта — учні і т. д.

Інший вид вправи.

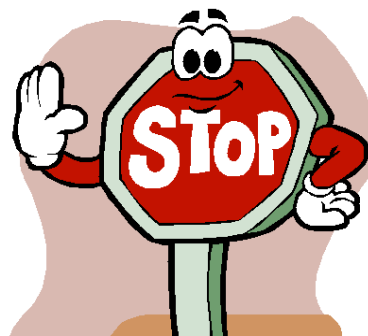
Вчитель називає перший склад, а діти добирають слова, що починаються цим складом.

Перемагає той, хто створив найбільшу павутинку.

5. В початкових класах необхідно виробляти в учнів вміння орієнтуватися в тексті

Для цього використовую вправу «Стоп! Вперед!»

Вправа «Стоп! Вперед!»

На першому етапі проведення цієї вправи вчу дітей запам'ятовувати зором, де зупинилися під час читання. Наприклад: учень читає, вчитель подає команду: «Стоп!» Пропонує учням очима запам'ятати, де закінчив читати товариш. Діти віднімають пальчики від рядка, а вчитель проводить опитування, як діти зрозуміли прочитане, або просить переказати частину, яку прочитали. Звучить команда: «Вперед!» Діти повинні відшукати місце, де зупинилися під час читання.

На наступному етапі вправа «Стоп! Вперед!» використовується для вироблення умінь знаходити в тексті опис або порівняння. Один учень читає, а другий, якому дано завдання відшукати опис, зупиняє його командою, пояснює, що тут описується і подає команду «Вперед!»

До цієї вправи доцільно підключати учнів, які не люблять читати вголос або неуважні на уроці. їм подобається подавати команди і вони зосереджуються, стають уважними, старанними.

6. Вправа на визначення цілісності тексту за його частиною.

Учнів молодших класів необхідно навчити визначати цілісність тексту за його частиною. Тому в третьому класі проводиться вправа «Віконце».

Вправа «Віконце»

Діти вирізають з картону рамку розмірами.... При опрацюванні нового тексту накладемо рамочку-віконце на середину оповідання (а можна й на кінець) і уважно прочитуємо. Вчитель запитує, про що вони прочитали, чи можуть вони по цій частинці, приблизно сказати, про що буде розповідатися в оповіданні, хто його дійові особи і т. д.

«Віконце» використовую і для інших завдань:

- а) знайти і прочитати у частинці, що висвічує «віконце», тільки питальні речення;
- б) знайти і запам'ятати прикметники, які є у «віконці»;
- в) переказати уривок, що ви прочитали з «віконця»;
- г) накласти «віконце» на опис у тексті;
- д) по черзі називати один одному іменники з «віконця».

7. Вправи для тренування образної пам'яті.

Вправи для тренування образної пам'яті необхідні для усвідомленого читання. Тобто вчать дітей «бачити» у своїй уяві, створювати образ з прочитаних в художніх текстах описів природи, людей, оточення.

Вправа «Образ»

Вчитель читає набір іменників, які пов'язані одним, або двома образами. Кількість слів не більше десяти. За сигналом вчителя діти записують слова у стовпчик. Перед вправою доцільно попередити учнів, що слова легше запам'ятати, якщо по них уявити образ. Мало відновлених слів — значить не повний образ.

Проводиться перевірка питаннями: «Хто записав 5 слів? Хто 6 слів?» і т. д.

Потім вчитель знову зачитує слова й учні встановлюють, які з них вони не записали.

Наприклад. Дерево, гілка, гніздо, пташеня, кіт, портфель, книга, зошит, ручка.

Додаток

Вправа «Пеньок»

липка	мишка	ніжка	дочка	чоботи
липка	миска	ніжка	дочка	чоботи
лапка	мишка	ніжка	бочка	чоботи
липка	мишка	кішка	дочка	хоботи
липка	мишка	ніжка	дочка	чоботи

Вправа «Відгадайлик»

Ми носили воду... ситі, Ходять лелеки... лузі,
Та дерева не.... Ходять лелеки... тузі.

Воду... ситі не носити, Завтра у вирій далекий
 Саду ситом... полити. Будуть летіти....
 Гавкав у дворі Пушок, Маринка допомагала....
 Не на кицю -... сніжок . Вона вимила.... Замела....
 Бо... холодним пухом Сходила за братиком в...
 Впав на носк і на ву.... І сіла виконувати....

Вправа «Відшукай у слові слава»

Дітям пропонуються одне велике слово.

Використовуючи букви з цього слова скласти нові слова

АПЕЛЬСИН : син, лин, сани, насип, напис.

АБРИКОС: коса, сир, рак, бак, соки, кора, рис, краб.

ЕЛЕКТРИКА: три, кит, крила, лак, рак, ракета.

ВЕЛОСИПЕД: село, осел, поле, оси, пил, весело.

Вправа «Хто придумає кінець той і буде молодець»

Жме...(нька)

Жни...(ва)

Ве...(сна,рба)

Го...(ра, лова, дина

Поча...(ток)

Мо...(роз, лодець, локо)

Вправа «Загубилась буква»

із	ад	ак
ухо	ито	оре
ода	окіл	авпа
улик	ерце	едадь
орота	орока	алина
орона	естра	орква

есна

иничка

узка

*Дітям пропонується відгадати букву що підходить
до слів цілого стовпчика.*

Вправа «Який голосний загубився»

	Л		Л			
К		Т		М		К
	Д					К
	Б					В
В		Р		Б		К
	К					Ж

Вправа «Склади прислів'я»

*Використовуючи цифрову підказку
дітям необхідно скласти прислів'я.*

(1) пов	(6) зем	(2) ний	(7) лі
(5) до	(3) ко	2 пус	(8) гнеть
(9) ся	1 а	(4) лос	5 ру
3 тий.	4 уго	7 ся	6 пнеть
(1) лас	(6) чи	(4) день	4 вей
(5) по	(2) тів	(7) на	6 кін

(3) ка
8 є

1 а
3 ло

2 со
(8) є

5 за
7 чує

Вправа «Зачаровані слова»

*Дітям пропонують вписати в клітинки букви
в порядку запропонованих цифр.*

М А С Л О
2 5 1 4 3

--	--	--	--	--

К А Р Е Т А
3 2 1 4 5 6

--	--	--	--	--	--

М А Р К А
3 5 1 4 2

--	--	--	--	--

М А Р Ш
4 3 2 1

--	--	--	--

А Т Л А С
2 5 3 4 1

--	--	--	--	--

Т О В А Р
3 4 2 1 5

--	--	--	--	--

Вправа «Впізнай слово з одного погляду»

ЛИШ	МАК	ЦИХ	ЧУВ	ЖИВ	ВІЗ
КИШ	МАЄ	ЦИМ	ЗУБ	БУВ	НІС
МІЖ	НАС	ЦІЙ	ДУБ	ЧУВ	РІС
МІЙ	НАМ	ЛІС	ДОЩ	ДУВ	РАЗ
МІГ	НАД	ЛІС	ШИЯ	РІК	КІТ
МОЯ	ЧОМ	НІЧ	ШИЄ	РІЧ	РОТ
МОЄ	НАС	ПІЧ	МІЄ	РІД	ЛОБ
МОЇ	ЧАЙ	ХОЧ	ВІЄ	ДІД	МЕД
МОЮ	ГАЙ	ЧУЮ	ВІЄ	ЛІД	ХІД
МАЮ	ГАЇ	ЧУЄ	СІЄ	ЛІЗ	ДІМ

ВПРАВИ НА ВИРОБЛЕННЯ ПРАВИЛЬНОСТІ ЧИТАННЯ

Вправа № 1

Утвори словосполучення.

Правильно прочитай їх.

Річка стрімка

сливи стиглі

Вода найбільша

яблука червонобокі

Береги круті

абрикоси м'які

Вербі старі

груші жовті

Вправа № 2

Прочитай правильно кожне слово загадки. У дво- і трискладових словах постав наголос, придумай відгадку.

Скажи, скільки складів у слові-відгадці?

Загадка

В лісі є кравець чудовий

шиє звірам він обнови.

Для ведмедів — кожушки

для лисичок — сорочки,

для куничок — рукавички,

а для білочок — спіднички,

зайцям — валянки на лапки,

а для вовка — сіру шапку.
І собі пошив — піджак.
Хто кравець — такий?

Вправа № 3

а) Прочитай чарівний ланцюжок слів. А в чому їх незвичність, чарівність?

Дим — дім — тім — сім;
сон — син — сан.

б) Впиши в клітинки кросворда слова — назви дерев.

Правильно прочитай кожне, постав наголос.

Дуб, осика, сосна, клен, береза, ліщина.

в) Знайди в колонці слів наскрізні букви, підкресли їх:

відро	бачок
дідусь	бичок
садок	тачка
дудка	качка

Вправа № 4

Прочитай незвичні слова - «перевертки». Значення їх не зміниться, коли читатимеш зліва — направо, та справа — наліво. Чи так?

Перевір себе:

еге, ага, біб. тут, пуп, дід, піп, око, ПИЛИП, АЛЛА, АДА, АЗА, корок, потоп, кабак.

Вправа № 5

Загубилися склади.

Знайди їх, утвори слова, правильно прочитай їх.

Де..во, ..рона, ки..ми, соро.., вов.., ..ні,
зем.., ...тра, зер.., дош..., світ..фор.

Вправа № 6

Прочитай слова, поділи їх на склади, постав наголос.

Робота, косив, торбинка, виходив, порада, говорить, косар,
підкови, виросте, землю, зорати, братику, постривай, вигін,
легкий, тікати.

Вправа № 7

Прочитай правильно прислів'я про дні тижня.

Підкресли назви днів тижня.

У понеділок роботи не починай і в дорогу не вирушай.
Вівторок — щасливий день. На вівторок бід зібралось сорок.
Гуляла середа, як ще була молода.
Не сунься середа наперед четверга, бо ще й п'ятниця буде.
Краще тепер, ніж у четвер.
Сім п'ятниць на тиждень.
Субота — кінчається робота.
Як неділя, то й сорочка біла

Вправа № 8

Проглянь словосполучення. Доповни пропущені слова.

Правильно прочитай кожне слово.

У слонихи — слоненя.

У гуски —

У тигриці —

У — теля.

У.....— левеня. і

У вівці —
У вовчиці —
У— кошеня.

Вправа № 9

*Склади із букв слова **цукерка** побільше нових слів.
Допиши їх і правильно прочитай кожне.*

Цукерка - крук , рак

Вправа № 10

*Прочитай правильно текст. Підрахуй скільки разів тут
повторюється слова: **очі. має, бачить?***

Має очі — кішечка,
має очі — песик,
має очі Віточка,
має очі Лесик.
Бачить кішка мишку,
бачить песик — кішку,
бачить Лесик Віточку,
що тримає квіточку.

(І. Січовик)

Вправа № 11

Прочитай уважно текст про невдячного кота.

Дали котові яось рибку.
Він з задоволенням узяв.
З'їв на обід ту рибку швидко
І навіть слова не сказав.
А був би ввічливим котом,

то помахав би хоч хвостом.

*Чи зустрів ти у цьому тексті такі слова: **якось, з задоволенням, швидко, ввічливим, помахав, хвостом.**
Знайди їх підкресли.*

Вправа № 12

Знайди у слові інші слова, правильно прочитай їх:

ДУБОК (дуб, док, бук, код, ...).

ДІБРОВА (брова, доба, дрова, біда, діва, брід, діра, віра, Іра...).

Зміни одну букву в слові і вийде цілий їх ланцюг.

ЛІТО — лото: село — сало, село — само;

РІЧКА — ручка; сіни — сани; Ліна — луна;

САНЯ — Соня — Тоня — Толя — Коля — Поля.

Вправа № 13

Прочитай уважно кожний рядок вірша. Які слова ти читав тут складами? Підкресли їх, а потім прочитай весь вірш плавно.

Шкільна дошка

Хоч дошка чорна, та вона
багато слів хороших зна :

весна,

робота,

школа,

клас...

Яка розумна дошка в нас.

(М. Якубова)

Вправа № 14

1). Знайди букву, яка загубилась, допоможи їй стати на своє місце,
прочитай правильно всі слова:

..од, солове., троле... бус, ча.., ліні..ка, трамва.., ма...ка, корова..,
ша..ба.

2). Зміни кожне слово так, щоб у ньому була буква Й.

Запиши ці слова в дужках за зразком:

лити (лійка), бити (бійка), заєць (), лаяти ().

Вправа № 15

Прочитай правильно кожне слово казки про звук **Й**. Багатоскладові слова читай плавно, не розбиваючи їх.

Засумували звуки в алфавіті.

- Заспіваймо? — сказав один своєму сусідові.
 - Я не вмію, — сумно сказав той.
 - А ти спробуй. Співай як я: и-и-и-и-и-..!
 - Й-й-й-й-й-й-й-...
 - І справді не вмієш. Дивно: всі голосні співають, а ти ні.
 - Я не голосний.
 - Приголосний, чи що?
 - І не приголосний.
 - Хто ж ти?
 - Я .. я — напівголосний.
 - А такі хіба бувають?
 - Один я такий...
 - Ну, й кому ж ти, напівголосний, потрібний?
 - Всім потрібний. Бачиш, я теж стою в алфавіті.
 - Стой — шкода, чи що.
 - Не «стой», а «стій». Ось я й знадобився!
-

- Ну добре, стій. А для чого тобі цей значок?
- Сам здогадайся...

Як ти гадаєш, чи правду про себе сказав звук Й? Що ти знаєш про цей звук?

МАТЕРІАЛИ З ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ

Загальні вимоги до завдань

Таблиця 1 і 2

У кожній таблиці вибери один рядок і, додаючи до букв у ньому голосні (*а, о, у, є, и, і*) читай утворені склади, чітко вимовляючи звуки. З таблицями слід працювати систематично. Темп виконання вправ стає дедалі швидшим.

Пошукова таблиця слів

Розглянь уважно таблицю. Колонки слів по вертикалі позначені геометричними фігурами [квадрат, трикутник, кружечок, ромб), горизонтальні смуги позначені кольорами (білий, жовтий, синій), по 5 рядів у кожній смугі. Знайди потрібне слово за орієнтирами, які задає

тобі вчитель або ведучий. Потім учитель або ведучий задає слово, а ти маєш назвати орієнтири, де воно розміщене. Цю вправу можна виконувати удвох з товаришем, міняючись ролями. Працюй з пошуковою таблицею систематично, поступово зменшуючи час на пошук слів.

Скоромовка

Скоромовку читай спочатку повільно, потім швидше і ще швидше, чітко вимовляючи звуки.

Прочитай швидко слова

Прочитавши слова, знайди і підкресли в них спільну буквену частину або скажи, чим вони відрізняються. Наприклад, у словах «ніжки, босоніжки, ніженьки» спільна буквена частина — «ніж» і «ки».

Не зіб'юсь

Швидко прочитай слова. Не спіткнись на слові, яке відрізняється від інших однією літерою. Наприклад: ліс, ліс, лис, ліс.

Склади прислів'я (приказку)

Види завдань:

- ідучи за лініями або за цифровими підказками, склади прислів'я (приказку);
- до першої частини прислів'я, написаної ліворуч, добери закінчення з правої частини.

Знайди пару

Поєднай слова лівої і правої колонок парами за змістом.

Здогадайся, що це

Відгадай слово і з'єднай його з поданими буквами. Дістанеш слово, яке мається на увазі.

Наприклад: лі + крик ворони = назва професії
лі + кар = *лікар*

Відшукай у слові слова

Види завдань:

- із букв заданого олова склади нові слова;
- із букв слова склали нові слова, але допустили помилку.

Відшукай зайве слово, або яке складене неправильно;

- перевір, чи є ще слова, які можна скласти із букв заданого слова.

1. **Сироїжка:** сир, їжа, сирок, роса...
2. **Апельсин:** син, лин, сани, риба, насип, напис...
3. **Клени:** лин, клин, лан...
4. **Горобина:**
5. **Абрикос:** коса, сир, рак, бак, соки, гора, кора, рис, краб.
6. **Електрика:** три, кит, лелека, ракета, лак, рак, крила.
7. **Велосипед:** село, море, поле, оси, пил, весело.
8. **Горизонт:** гори, рот, роги, грім, нори, ноги, тон, ноти.
9. **Соловейко:** коло, воло, колесо, колос, соло, коваль.
10. **Молоко:** лом, коло...
11. **Буквар:**
12. **Жайворонок:** жар, ворона, край, нора...
13. **Рибалка:** балка, краб...
14. **Листоноша:** лист, ноша...

Прочитай текст

1. Прочитай текст

ГУСЯЧА ЦИБУЛЬКА І АНЕМОНА

Скромно виблискують квіти гусячої цибульки. Вони схожі на проліски. їм, мабуть, не вистачило блакитного шовку на пелюстки. З ними по-дружньому поділилася золотими прикрасами анемона.

Підкресли в тексті, про які весняні квіти ти прочитав.

2. Прочитай текст. Добери до нього і підкресли заголовок із запропонованих: «Золота осінь». «Хитрі гриби». «Грибна пора». Про які гриби йдеться?

Беріть, діти, кошики і гайда в ліс! Тільки приглядайтесь пильненько. Знаєте, які гриби хитруни? З кожним у піжмурки грають. Он у березняку — підберезники Ніжки високі, брилики темні, від торішнього листа не відрізниш.

Кремезні боровики ховаються між дубів. Підосичники з осиками приятелюють. А он біля пеньків великими гуртами опеньки. У кожного гриба своє місце, своя пора.

3. Прочитай. Дай відповідь.

Прийшла зима. Вийшов Андрійко на ганок і побачив на яблуні шпака. Здивувався Андрійко.

Чому?

Здогадайся, що це

Відгадай слово і з'єднай його з поданими буквами.

Дістанеш слово, яке мається на увазі.

1. К + комаха = знаряддя праці

К + ____ = ____

2. П + ім'я дівчинки = великі ділянки землі, засіяні
культурними рослинами

П + ____ = ____

3. Вед + метал = назва тварини

Вед + __ = ____

4. То + крик ворони = назва професії

То + __ = ____

5. По + риба = гірка рослина

По + __ = ____

6. З «н» — частина доби н _____

З «п» — гріє щозими п _____

Відгадай загадку

Прочитай уважно загадку.

Відгадавши її, запиши відгадку або намалюй.

1. Всі ми в шапочках-брилях заховались під кущі,
Бо як вийдемо на шлях, враз опинимось в борщі.

1. Маленьке, сіреньке, а хвостик, як шило.

2. Я маленький, я вухатий, попелястий, волохатий.
Я стрибаю, я тікаю, дуже куций хвостик маю.

3. Колобка я з'їла, до зайця в хату сіла,

Вовкові сестричка, а звуть мене...

4. Що то за птах, що в чужі гнізда яйця кладе?
5. Схожа груша ця на сонце, має вуса й шапочку.
Здогадалися ви, що це? Електрична...
6. Всіх уранці підіймає, хоч у нього рук немає.
7. Хоч не шию я ніколи, та голок в мене доволі.
8. В небі хмара пролітала, білий пух порозсипала
Він на землю міцно ліг. Так, звичайно, це ж бо...

Склади прислів'я [приказку]

Види завдань:

- ідучи за лініями або цифровими підказками, склади прислів'я (приказку);
- до першої частини прислів'я, написаної ліворуч, добери закінчення з правої частини.

1.

1	пі	3	у	9	хвіст
6	за	2	шов	5	як
8	у	4	ріст	7	єць

2.

Рос ли бі Пи па
 \ / \ / \ / \ /
 те па ля ли

3.

	1 що	4 те	3 сієш
6 по	5 й	7 жнеш	2 по

4. Серпень збирає, іде зима.
Держись, Хома, зима поїдає.

5.

1 Лас	6 чи	4 день	4 вей
5 по	2 тів	7 на	6 кін
3 ка	1 а	2 со	5 ко
8 є	3 ло	8 є	7 ча

Знайди пару

Поєднай слова лівої і правої колонок парами за змістом

1. зайчик	сестричка
котик	побігайчик
лисичка	воркотик
2. зима	заквітчана
весна	засніжена
3. осінні	росинка
жовтневий	барви
кришталева	листопад
4. люта	шубка
тепла	ялинка
зелена	зима
-

Скоромовка

Скоромовку читай спочатку повільно, потім швидше і ще швидше, чітко вимовляючи звуки.

1. Пік біля кіп картоплю Прокіп.
2. Ніс пиріг через поріг, став на горіх й упав на пиріг.
3. Летів горобець, сів на хлівець.
А як вийшов стрілець — утік горобець.
4. Каже Кишинка:
— Калинка — не малинка!
— Так, так, Кишино,
Гірка калинка!
5. Летіла сова, торохтіла слова:
— Чи сон це, чи слон це,
А може, і сонце?!
6. Ліз карасик через перелазик
Та у воду плюсь!

Прочитай швидко слова

Прочитавши слова, знайди і підкресли в них спільну буквену частину або скажи, чим вони відрізняються. Наприклад, у словах «ніжки, босоніжки, ніженьки» спільна буквена частина «ніж» і «ки».

1. Кульбаба — кульдід, зима — нема.
2. Качка, качині, качечка.
3. Пень — день, лапка — шапка.
4. Живеш, гризеш, мерзнеш.

5. Колесо, колос, коло.
6. Гора, кора, нора.
7. Осика, підосичник, осичняк.
8. Квіти, віти, діти.
9. Дощ, дощить, дошка, шапка.

Не зіб'юсь

Швидко прочитай слова. Не спіткнись на слові, яке відрізняється від інших однією буквою.

Наприклад: ліс, ліс, лис, ліс.

1. Капуста, капуста, пусто, капуста.
2. Мишка, мишка, кішка, мишка.
3. Весна, весна, весна, весла, весна.
4. Зима, зима, сама, зима.
5. Кіт, кит, кіт, кіт.
6. Поріг, поріг, пиріг, поріг.
7. Гілка, гілка, білка, гілка.
8. Хвіст, хвіст, хвіст, лист, хвіст.
9. Листок, листок, місток, листок.
10. Горобець, горобець, стрілець, горобець.
11. Горішки, шишки, горішки.

Додаток

Відгадай загадку

Прочитай уважно загадку. Відгадавши її, запиши відгадку або розфарбуй відповідний малюнок.

Відшукай у слові слова

Види завдань:

— із букв заданого слова склади нові слова;

— із букв слова склали нові слова, але допустили помилку.
Відишукай слово, яке складене неправильно;

— перевір, чи є ще слова, які можна скласти із букв заданого слова.

Прочитай текст

Види завдань:

- прочитай текст і розглянь малюнок до нього, розфарбуй малюнок;
- знайди у тексті відповіді на запитання після тексту;
- прочитай текст, добираючи слова, потрібні за змістом;
- добери до тексту заголовки із кількох запропонованих;
- придумай заголовок до тексту.

Склади текст.

Види завдань:

- розмісти слова в рядках так, щоб вийшли речення;
- розмісти речення (частини тексту) в такому порядку, щоб вийшла зв'язна розповідь. Порядок речень познач цифрами;
- прочитай казку. Вдумайся у заголовок. Добери прислів'я для закінчення казки.

Таблиця №1

Вибери один із рядків і чітко прочитай у ньому букви. До кожної букви додай голосний і прочитай утворені склади спочатку в повільному, а потім у швидкому

Б	К	Т	Р	В	М	Н	Ф	Т	Д	Б	С	Л	З	Ц	П	Ч	Ш	Р	Г
Б	Л	Ш	В	Д	С	Т	Ф	Н	З	Д	Ц	К	Б	Ц	Р	В	М	П	Б
П	В	Л	Б	С	Л	М	Д	Ф	Ш	С	Т	К	Ц	Б	Н	Г	Л	Ч	Б
Ф	Т	Р	Л	Ф	В	Д	Б	Н	Ж	Щ	Р	П	Л	Ч	К	В	Н	Ф	П
Б	В	С	К	З	В	Л	Т	Ц	Ч	Р	М	П	Ф	В	П	К	Ц	С	Н
Ш	С	Д	В	Б	Р	Т	В	Г	Х	Ф	П	Ч	Л	Д	З	М	В	Б	Р
С	Г	П	С	Б	Р	Щ	Н	Х	М	Ш	Р	З	Д	Ч	Н	Х	В	Б	Н
Л	Щ	Ч	Ш	К	Г	Н	П	П	Н	Б	Н	В	С	Т	Ц	Д	Л	Ч	Ф

Таблиця №2

До кожної пари букв в обраному тобою рядку додай голосний і прочитай утворені склади спочатку в повільному, а потім у швидкому темпі.

РП	НГ	НЛ	ДЦ	ЦЧ	МС	ТН	КП	РН	ЛД	ЖЗ	ХЗ	ЦП
РЛ	ДЦ	ХФ	ВБ	РБ	РП	НГ	ЩЩ	ШЗ	ЗД	ЗР	ПТ	ТЦ
СТ	КН	ГР	ЛР	ЩГ	ХК	НМ	ТВ	БФ	ТЖ	НВ	РД	ШМ
ХЗ	ЖЦ	КМ	БР	ФЛ	РН	ЖК	ЦД	ЛШ	МЗ	БХ	ЧМ	ТМ
ЖК	ВБ	ТР	БК	НП	ВФ	РЛ	ЖБ	КП	ВЗ	ХФ	НЦ	МН
ЖМ	ТС	КЛ	ЖЗ	МЩ	СТ	ТК	СЩ	ДР	КР	ТФ	СЛ	ДК
ЖД	ДГ	РБ	ПК	БД	КЛ	ДВ	ФН	КЧ	МХ	ПБ	ХР	МГ
ШС	ДВ	БР	ТВ	ГХ	ФП	ЧЛ	ДЗ	МВ	БР	ВШ	ПВ	ГД
ШР	ЗД	ЧН	ХВ	БН	ЛМ	РМ	ПТ	ШВ	ГД	ЛЩ	ПН	БН

Таблиця №3

Знайти в таблиці слово за орієнтирами.

Наприклад: третій жовтий ряд під кружечком — «овочі».

Вкажи орієнтири заданого слова.

Наприклад: «пшениця» — четвертий білий ряд під трикутником.

Пошукова таблиця слів

					
1	кульбаба	груздь	рівчак	веселощі	б
2	сусіди	опеньки	порція	понеділок	і
3	спасибі	хвіст	мить	вівторок	л
4	перелаз	пшениця	лин	туфлі	и
5	світлиця	паляниця	козенята	ласощі	й
1	скалочки	паростки	діброва	ліхтарики	ж
2	блакить	сукня	галявина	вагання	о
3	статечний	юрба	овочі	цибуля	в
4	ввічливо	плащ	квасоля	багрянець	т
5	ошатний	вбрання	узлісся	кетяги	и
1	причаївся	в тіні	огірок	помідор	с
2	дзюрчати	хутро	пензлик	хом'як	и
3	насіння	ковзанка	проміння	полум'я	н
4	сувій	обличчя	вітерець	сніг	і
5	подружжя	губи	розсипний	мисливський	й

Таблиця №4

До кожної групи букв додай голосний і прочитай утворені склади спочатку в повільному, а потім у швидкому темпі.

СХВ	ЗДР	СКР	ДЗВ
ДЖМ	МЛН	ШТР	ЗБР
КТР	СТК	ВСТ	

ВИКОРИСТАННЯ ГРИ ТА ІГРОВИХ СИТУАЦІЙ НА УРОКАХ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Як зробити урок цікавим, таким, що запалить життєлюбну іскорку допитливості в очах дитини, зародить бажання вчитися?

Відповідь на це питання — гра!

На уроках навчання грамоти використовуються різні ігри: «Слухняний ротик», «Хто в будиночку живе?», «Зашифровані слова», «Слово в слові», «Відшукай початок», «Кінчик», «Без зупинок», «Впізнай з першого погляду», «Відгадай», «Краща пара»...

Гра «Хто в будиночку живе?»

Для того, щоб з'ясувати, хто мешкає у будиночку, слід скласти з поданих літер слово.

1.

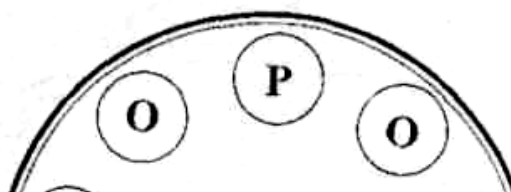
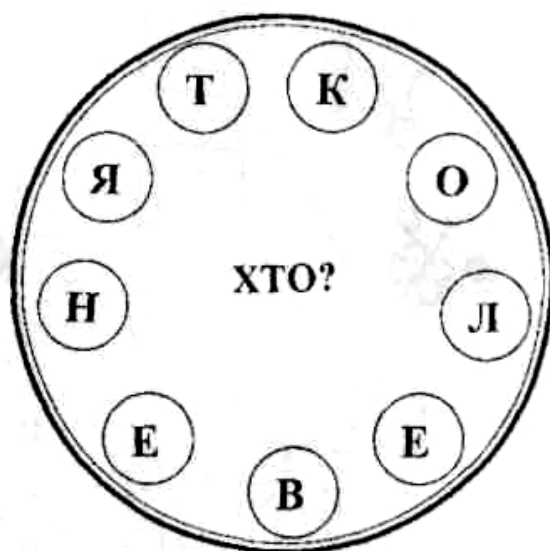
2.

3.

5. Для того, щоб з'ясувати, хто мешкає у цьому будинку, слід прочитати слово у «чарівному» колі.

Гра «Зашифровані слова»

КМСКЛОМЯВАЯ

Щоб прочитати зашифровані слова, необхідно в кожному горизонтальному рядку закреслити однакові літери.

1. аммдакрктушгтш
тооакрмяудакя
яшщдщдяспарт
своакттзнязвкце
2. поюгуобисапюбик
цкуюмгрю гецкеам
люсфболюрвбеафре

хедвієцюзсцютдз

3. ікжемукємравеіль
ухєювиужблжюєбя
роптодеічкпетад
ї к д п ф в є ї п р ф д к б а
4. бквбкієзятеєзяр
дгятродютхзхаяю
хлсьзьхлйдсозйщ
сщшунішдгєщкєдук

Гра «Слово в слові».

Пошукайте слова в слові

1. РАЙ-ДУГА

роса	посуд	брусок
план	крани	трикотаж
шлак	буксир	суміш

2. КОЛО-СОК

їжак	квочка	рапорт
екран	дзвінок	сонечко
банка	чоловік	молоко

3. СПИ-СОК

ірис	рибак	плюскіт
кубик	схопила	пустеля
коса	любила	водичка

4. ЦЕГ-ЛИНА

склад	купила	вулиця
-------	--------	--------

грак
табір

носила
сушила

талант
планета

Гра «Відшукай початок»

Ридають літери у кожному рядочку:
Від слів лишилися тільки шматочки.
Початок треба відшукати,
Щоб всі слова ті врятувати.

1 КОР-

КАР-

-топля, -тон, -низ, -тина, -навал, -пус, -дон, -тик, -зина, -ми.

2. КОН-

КОВ-

-верт, -церт, -курс, -такт, -тур, -баса, -пак, -бой, -занка, -заняр.

3. КРА-

КРО-

-лик, -кет, -ки, -пива, -кодил, -їна, -ни, -пля, -тер, -свид, -вещь.

4. ПРО-

ПРА-

-дід, -внук, -ця, -пор, -хід, -ба, -від, -мінь, -вопис, -воруч, -валля, -щання.

Гра «Без зупинок»

Читай чітко, швидко, без зупинок!

1. рис	приз	2. бік	бик
сук	стук	куб	клуб
мак	смак	жир	жар
тук	стук	коза	лоза
кіт	кріт	зуби	губи
оси	коси	теля	земля
зал	залп	граб	краб
рис	приз	річка	пічка
шапки	тапки	порт	спорт
лапки	латки	золик	кролик
голос	колос	маки	маски
дощик	борщик		

Гра «Впізнай з першого погляду»

Швидко впізнай і прочитай слова з відсутніми літерами.

1. шк-л-р	2. г-р-б-ць	3. хв-л-н-
вч-т-ль	ж-р-в-ль	с-к-нд-
хл-б-р-б	с-р-к-	г-д-н-
ль-тч-к	в-р-н-	т-жд-нь
л-к-р	ж-йв-р-н-к	м-с-ць
д-р-кт-р	с-л-в-й	ст-л-тт-
в-х-в-т-ль	л-ст-вк-	в-вт-р-к
б-д-в-льн-к	д-т-л	ч-тв-р
щ-д-нн-к	бдж-л-	л-ст-п-д
п-ртф-ль	п-в-к	бл-ск-вк-
р-чк-	м-х-	з-в-р-х-
гл-б-с	м-т-л-к	м-т-л-ц-
дзв-н-к	м-р-шк-	х-рт-в-н-
п-нзл-к	к-м-р	сн-г-п-д
п-др-чн-к	цв-рк-н	зл-в-
з-кл-дк-		в-с-лк-

Гра «Відшукай паліндроми»

Паліндром — слово, вислів, який читається однаково зліва направо й справа наліво.

1.

ОКО

дід	вів	вимив
кит	ніс	вилив
біб	біг	вишив
кок	ліг	виїв
жир	вив	вириг
жар	сів	випив

- Сіно ніс.
- Швидко біг.
- Кіт утік.

2.

КОРОК

Ада	так-ні
Анна	тут-там
Аліса	зараз-потім
Алла	злий-добрий
Павло	лівий-правий
Пилип	весело-сумно

- Млинці в маслі.
- Сир і рис.
- Я несу гусеня.

Гра «Відгадай»

1. Що солодше за мед?

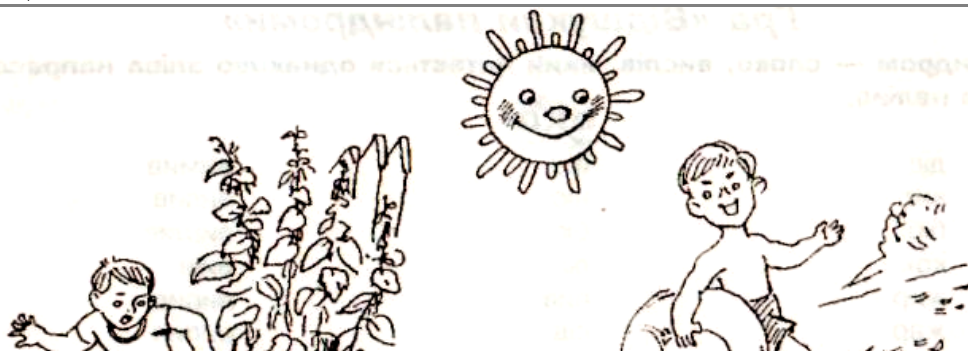

По горизонталі:

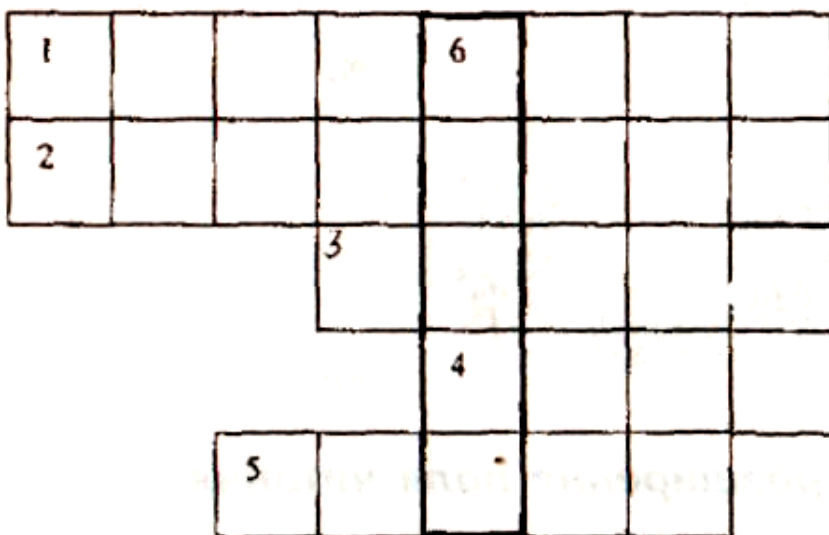
1. Що сходить без насіння?
2. Яку траву й сліпі знають?
3. Що з землі не піднімеш?

У виділених клітинках по вертикалі:

1. Що солодше за мед?

2. Що мовчить, а розуму вчить?

По горизонталі:

1. 1 языка не має, а правду скаже.
2. Не їсть, не п'є, а ходить і б'є.
3. Що росте вершиною вниз?
4. Хто носить капелюшок на нозі?

5. Біла гора, легша від пера.

У виділених клітинках по вертикалі:

6. Що мовчить, а розуму вчить?

РОБОТА В

ПАРАХ

Вправи на розширення поля читання

1. «Пірамідки».

Один учень пошепки читає, інший — дивиться знизу йому в очі, стежить, щоб вони рухалися вниз.

2. «Вітрячки».

Один учень дивиться, не зводячи з крапки очей, намагаючись побачити букви, що є поруч із крапкою, пошепки читає. Другий дивиться йому знизу в очі, стежить, чи справді вони в стані нерухомості.

3. «Ромбики».

При читанні учні повинні охоплювати поглядом ціле слово. Один учень читає, інший — слідкує. Потім виконують завдання навпаки.

Х . А Х . О Х . І Х . И	ХВ . А ХР . И ХВ . І ХВ . И	ХР . Е ХР . И ХР . У ХР . І
Х А ХО . МА Т А	В У СУ . ХО Х О	Х И Б ХИТ . РИЙ Н И Й
ХЛІБ ХЛІБНИЙ ХЛІБЗАВОД ХЛІБИНА ХЛІВ	ХВОЯ ХВОРИЙ ХВОРИТИ ХМАРКА ХМИЗ	ХВИЛЯ ХВИЛИНА ХВИЛЯСТИЙ ХВАЛИТИ ХВАЛА

Щ . О Щ . Е Щ . А Щ . І	Ш . О Ш . Е Ш . А Ш . І	ДО . ЩІ ПЛА . ЩІ ХРУ . ЩІ ПРИ . ЩІ
Щ О	Л Я	Щ И

«Запам'ятай і правильно читай»

- 1) Прочитай перший стовпчик слів і запам'ятай місце наголосу.
- 2) Закрий перший стовпчик аркушем і прочитай слова другого стовпчика без підказки. [Сусід по парті перевіряє].

1. о'лень
по'друга
ро'звідка
верба'
дочка'
кропива'
листопа'д
кіломе'тр

верба
дочка
олень
розвідка
кропива
подруга
кілометр
листопад

3. бо'сий
нови'й
стари'й
товсти'й
чудни'й
кори'сний
кухо'нний
сливо'вий

чудний
товстий
старий
босий
новий
кухонний
сливовий
корисний

2. рі'ки
си'роти
клі'щі
дро'ва
жінки'
грушки'
книжки'
граблі'

дрова
кліщі
книжки
граблі
ріки
сироти
жінки
грушки

4. комба'йнер
офіце'р
режисе'р
монте'р
шофе'р
вахте'р
гриме'р
кіоске'р

шофер
вахтер
гример
офіцер
режисер
монтер
комбайнер
кіоскер

5. пишу'
кажу'
піду'
ходжу'
люблю'
полю'
білю'
дивлю'ся

полю
білю
люблю
пишу
піду
кажу
дивлюся
ходжу

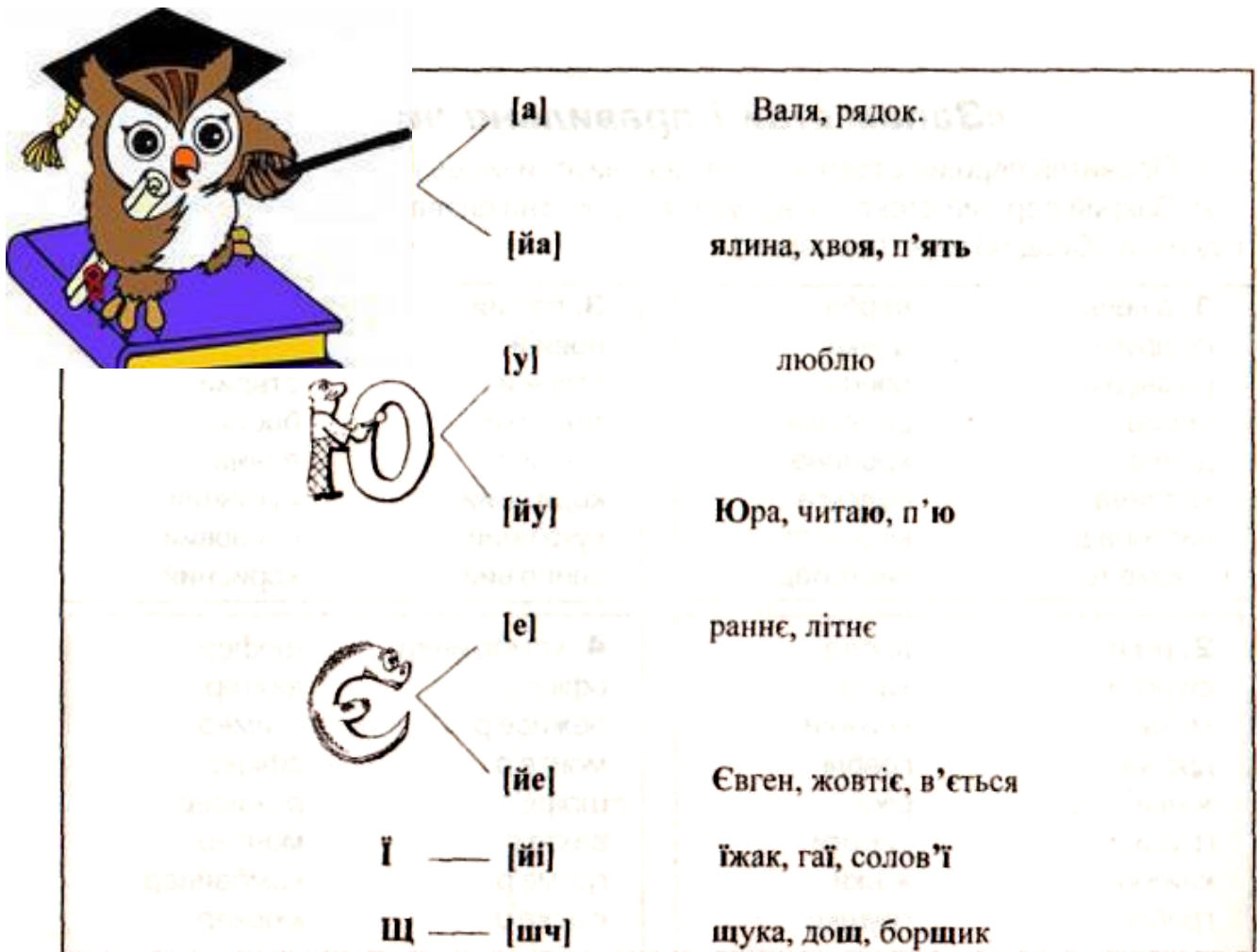
6. везти'
вести'
нести'
мести'
брести'
плести'
черпа'ти
се'рдитись

черпати
везти
вести
нести
плести
сердитись
брести
мести

Вивчаємо букви які позначають два звуки разом, з гостями лялькового театру

Схема-опора

СИСТЕМА ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА УРОКАХ ЧИТАННЯ

Навчання молодшого школяра має бути цікавим, радісним, але водночас повинно забезпечувати глибоке засвоєння навчального

матеріалу. Вважаю, що завдання вчителя початкових класів не лише навчати, а й пробудити у дітей радість від знань і самого процесу їхнього засвоєння.

В реалізації цього завдання особливої уваги заслуговує ігрова діяльність. Використання ігор на уроках читання сприяє позитивному ставленню до навчання потребує від дитини кмітливості, уваги. Колективні ігри згуртовують дітей, сприяють формуванню дружніх взаємин між ними.

Під час використання на уроках читання ігрового методу навчання слід дотримуватись таких вимог:

- а) зміст гри має бути посилюючим для кожної дитини;
- б) правила гри – прості і чітко сформовані;
- в) у грі повинні брати участь усі діти;
- г) підсумок гри – чіткий і справедливий.

Таким чином використання ігор на уроках читання стає важливим засобом розвитку інтересу до вивчення цього предмету, дає можливість об'єктивно оцінити знання і уміння учня.

Гра «Хто більше»

Хто найбільше згадає героїв казок, назви яких закінчуються буквою «а» (лисичка,...), буквою «к» (зайчик...), той переможець.

Гра «Хто я і з якої казки»

Люблю горішки, грибочки. (хто відгадає першим, продовжує гру, описуючи свого героя).

Гра «Хто більше знає?»

У грі бере участь необмежена кількість дітей. На кожен крок треба назвати одну казку. Виграє той, хто назве більше казок, жодного разу не помилившись.

Гра «Я з казки..»

За допомогою міміки і жестів покажи одного з героїв улюбленої казки.

Гра «Чарівний мішок»

Навпомацки впізнати предмет у мішку, вгадати, з якої він казки.

Гра «Відгадай»

Розбери «зашифроване» речення і скажи, з якої воно казки
коНіли не батре сятисямі з біслашого.
і дід І абаб вонз листазось міса бісо.

Гра «Хто більше»

Назвати казкових героїв, предмети, імена, назви казок на букву «к».

Гра «Відгадай казку»

Відгадай казку за опорними словами: лисичка, рибка, вовк, ополонка;
Маруся, яблунька, річечка, гуси, піч.
Продовж гру.

Гра «Хто правильно закінчить прислів'я?»

Книга вчить, як на світі
Наука в ліс не веде, а з лісу
Треба нахилитись, щоб з криниці води
Друга шукай, а знайдеш -
Продовж гру використовуючи свої прислів'я.

Гра «Хто перший»

Добери приказку

Коли хтось поспішає, кажуть:	- вчепися, як реп'ях у кожуха
------------------------------	-------------------------------

Коли один одному докучає, тоді приказують:	- він не з одної печі їв.
Коли хтось вдає, що він все бачив і все знає, то говорить про нього:	- тиха вода береги рве.
Коли хтось на перший погляд сумирний і чесний, але несподівано вміє гостро відповісти, говорять про нього:	- хіба тобі дощ за комір лле!
Коли хтось небажаний або непрошений, то говорять:	- він так тут потрібний, як п'яте колесо до воза.
Коли щось до когось довго доходить, кажуть йому:	- біг пес через овес.
Коли хтось робить якусь роботу поверхово або розповідає про щось коротко і неточно, йому говорять:	- виліз на грушку рвав петрушку і сказав: ах, яка смачна цибуля.
Коли хтось говорить таке, що «ні пришити, ні прилатати», то приказують йому:	- говори до гори, а гора горою.
Коли в суперечці один обстоює одне, а другий – інше, говорять:	- дід своє, баба своє.

Гра «Хто краще промовить скоромовку»

На подвір'ї зелен кущ
Над кущем літає грущ.

Гра «Не зіб'юсь»

Хто з учасників гри скаже скоромовку тричі без помилки, стане переможцем.

Гра «Хто більше знає скоромовок, чистомовок?»

Хто розкаже більше скоромовок, чистомовок, той переможець

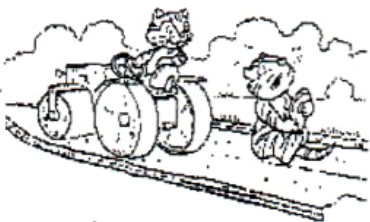
СКОРОМОВКИ

Кричав Архип.
Архип охрип.
Не треба Архипу
Кричати до хрипу.

Бабин біб розцвів у дощ,
Буле бабі біб у борщ.

З малим Йосипом біда —
Вранці спіймав йоржа.
Йорж цей виявився злючий.
Ой, та ще й який колючий.

Кіт котив коток по току.
Коток попав на лапку котку.

Мила Мила мишку милом,
Мила мило упустила.
Упустила Мила мило,
Мишку милом не домила.

Пилив Пилип поліна з лип,
Притупив пилку Пилип.

Карл у

Клари украв корали,
ра у Карпа кларнет украла.

Ворона проворонила воронят.

Ніс Гриць пиріг через поріс.
Стан на горіх — упав на поріг.

У бобра добра багато:
І на дворі, і в оборі, і в коморі.
 Бо охоче дні і ночі він робив:
 Він і сіяв, він і віяв,
 І косив, і молотив
 Їхали ми, їхали,
 До горбка під'їхали.
 Виїхали, з'їхали,
 Даті поїхали.

Біля броду зубри бродять.
В воду зубри не заходять.
Бр! — Холодная водиця! —
Зубри можуть застудитися.

Гиля, гуси! — Ген з-за гаю
Вовк голодний виглядає.
Голосно не гелготіте!

Всі гуртом додому йдіте.

Грізний грім
 вгорі гуркоче.
Налякати Галю хоче.
Галя з гаю поспішає.
Грім — це горе: Галя знає.

Дятел дуба доглядав:
Дзьобом вправно діставав
Його грізних ворогів —

Ненаситних шкідників.
Бориско на баяні грає.
Богдась у бубон вибиває.
Завірюха завіває,
Снігом землю засипає.
Змерз зайчисько-сірячок.
Спить під листям їжачок.

У лісі лисичка Секлетка жила.
Облеслива й хитра ця лиска
була.

Любила Секлетка сліди
 замітати.
Ходила до річки качаток
 лякати.

У болоті, край села.
Жаба жадібна жила.
Жерла жваво комарів
І жахалась журавлів.

Реве ревун на триста гір.
Реве сердито, наче звір.
То грім гуркоче серед хмар.
Ой, громе грізний, нас не вдар!

Кури клювали крупу у кориті.
Катя клопоче, щоб всі були ситі.

ЧИСТОМОВКИ

1. Ди-ди-ли — йшли качата до води,
Иця-иця-иця — а назустріч їм лисиця.
Ити-ити-ити — та качат не треба вчити:
Юсь-юсь-юсь — вони з розбігу у воду — плюсь!

2. Ок-ок-ок — ось колючий їжачок,
Ми-ми-ми — приготувався до зими.
Чок-чок-чок — повна хата грушечок.
Ок-ок-ок — частуватиме діток.

3. Із-із-із — барсучок в нору заліз.
Ди-ди-ди — наступили холоди.
Ить-ить-ить — барсучок тут смачно спить
Ни-ни-ни — аж до самої весни.

4. Ить-ить-ить — заєць в полі аж тремтить.
Ем-ем-ем — він сховався за кушем.
Уха-уха-уха — але довгі в нього вуха,
Їх-їх-їх — не сховати зайцю їх.

5. Аха-аха-аха — а де ж наша черепаха?
Оня-оня-оня — черепаха наша — соня
Ів-ів-ів — до весняних теплих днів
Оню-оню-оню — не турбуйте нашу соню.

4. Ям-ям-ям — важко взимку горобцям,
Ги-ти-ти — їм зерняток не знайти.
Аги-ати-ати — треба крихт їм накидати,
Ать-ать-ать — щоб їм під стріхою дрімать.

6. Ички-ички-ички — тут же скачуть і синички,
Ів-ів-ів — доганяють горобців.
Зи-ди-ди — будуть довго холоди?
Ни-ни-ни — чи діждемося весни?

8.. Альня-альня-альня — ось на дереві їдальня.
Сі-сі-сі — годівниці гарні всі.
Ці-ці-ці — вам, синички й горобці,
Їх-їх-їх — прилаштували дітки їх.

9. Ги-ги-ги — ой, як біло навкруги!
Узі-узі-узі - птахи — наші гарні друзі.
Ді-ді-ді — допоможем їм в біді
Ди-ди-ди — в осінні й зимні холоди.

10. Ія-ія-ія — а це що за чудасія?
Іг-іг-іг — це ж ведмежий барліг.
Ить-ить-ить — тут ведмідь у ньому спить,
Ни-ни-ни — бачить він медові сни.

11. Сі-сі-сі — будьте впевнені усі,

Уть-угь-уть — зимові місяці пройдуть
Не-не-не — засяє сонечко ясне,
Іх-іх-іх — обігріє нас усіх.

12. Ами-ами-ами — вже весна не за горами.
Іти-іти-іти — їй зрадіють усі діти
Ки-ки-ки — і звірята, і пташки,
Ля-ля-ля — зрадіє матінка-земля!

13. Ато-ато-ато — чистомовок є багато.
Ті-ті-ті — та найкращі будуть ті,
Ята-ята-ята — що допоможуть вам, малята,
Ув-ув-ув — ротик щоб слухняним був!

Гра «Хто швидше розплутає порівняння»

Дужий, як заєць
Кучерявий, як слон
Вірний, як лис боязкий, як вовк
Голодний, як ведмідь колючий, як віл
Хитрий, як баран
Здоровий, як миша
Неповоротний, як пес
Впертий, як їжак
Маленький, як осел.

Гра «Хто перший?»

Визначити загадку, прислів'я, скоромовку, порівняння

Колючий, як їжак
Хоч не шию я ніколи,

А голок в мене доволі.

Їжак з їжачихою та їжаченятами наїжачилися.

Полохливий, як заєць

Полохливий заєць і пенька боїться.

Довгі вуха, куций хвіст,

Невеликий він на зріст.

Захотілось зайцю зранку

Зя39їчсти моркву до сніданку.

Гра «Хто більше знає?»

Хто називає як найбільше їстівних грибів, той переможець.

Гра «Я не я»

Розкажи про те, що ти робив вчора, не використовуючи слово «я».

Гра «Хто придумаю кінець, той і буде молодець.»

Один з учнів починає розповідь. Хто її закінчить, той виграє. Або один з учнів починає розповідь, а другий закінчує. Яка пара дітей склала найкраще оповідання, та і виграє.

Гра «Продовж розповідь»

Христинка. Я милувалася красою осіннього листочка.

Тарасик. Я милувався чарівною красою осінніх квітів. А ти?

Оксанка. Христинка милувалася красою осіннього листочка,

Тарасик милувався

(Гра продовжується).

Кожен гравець повторює сказане попередніми дітьми, додаючи щось своє.

Гра «Дерева лісу»

*Хто більше назве дерев лісу, той переможець
«Відгадай квітку за кольором»*

Зразок. Білий – конвалія,

Жовтий - ... , ...,

Гра «Знайди назви дерев»

У сполученнях літер поданих речень знайди назви дерев.

Іду берегом річки.

Я маю свій буквар.

Гра була дуже цікава.

Гра «Пташиний базар»

*Кожен учасник гри вибирає собі улюблену пташку й імітує її
голос.*

Гра «Цікаве перетворення»

*Спробуй перетворити лід і ніч,
змінюючи в кожному слові тільки одну букву за зразком:*

Ніч лід

Річ ліс

Рік лис

Рак рис

Гра «За словом – речення!»

*Переможцем стане той, хто за певний час розкаже більше
прислів'їв і приказок зі словами **мова, слово**.*

Гра «Хто більше знає»

По черзі гравці називають князів України. Хто останній назве, той переможець.

ІГРИ В ПАРАХ

Гра «Я починаю, а ти закінчуєш»

«Коли закінчу школу, ... »

«Як виросту, ... ».

«Улюблене заняття - ...»

Один з учнів повідомляє ведучому своє улюблене заняття. Гравці жестами, пантомімікою показують свою відгадку. Той, хто відгадає, стає ведучим.

Гра «Дитячі мрії»

Теплого літнього дня на околиці села посідали діти і почали мріяти: хто ким буде? Хочеться бути і музикантом, і полярником, і шахтарем, і моряком далекого плавання, і прикордонником, і футболістом, і пожежником. Ці дитячі мрії художник зобразив на картині. Знайди їх.

Гра «Слово в слові»

У кожному з цих слів «сховалося» інше. Яке? Знайди і назви його, поясни значення.

Україна, земляк, народознавство, розмова, барвінок, музикант, різьбярство, гончарство, скарбничка.

Гра «Подорож по містах України»

Використовуючи карту, розроби маршрут подорожі. Спочатку називай односкладові слова (міста), потім двоскладові тощо.

Гра «Заповни скриню»

У того, хто найбільше речей з бабусиної скрині, той переможець

ДОБІРКА РЕЧЕНЬ ДЛЯ ЗОРОВИХ ДИКТАНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ НАРОДНИХ ПРИКАЗОК, ПРИСЛІВ'ІВ, ПОРІВНЯНЬ

Кожне з речень написано на паперовій стрічці. Використовуються вони не лише для проведення зорових диктантів за методикою В.Зайцева, ай для розвитку оперативної пам'яті, а вроздріб — для синтаксичного розбору:

- розвитку орфографічної зірності (знайти в реченні слова з вивченими орфограмами, підкреслити їх);
- для вибіркового списування (виписати з даного речення іменник, слово, що відповідає даній схемі тощо);
- побудова речення з порівняннями.

Використовуються прислів'я також на уроках читання

- вони несуть величезний виховний зміст:
- серед даних прислів'їв знайти те, що відповідає темі твору, що вивчається;
- кого з дійових осіб характеризує дане прислів'я ?
- розкрити значення висловлювання тощо.

1. Виє, як вовк.

Густа, як ліс.

Дике, як коза.

Бігає, як кінь.

Білий, як сніг.
Поле, наче море.

2. Велика, як гора.
Багата, як земля.
Весела, як весна.
Боязкий, як заєць.
Пищить, як комар.
Біжить, мов летить.

3. Одинока, як тополя.
Очі чорні, як терен.
Сердита, як кропива.
Сказав, як відрубав.
Розкішний, мов павич.

4. Співає, як соловейко.
Упав, як грім на голову.
Швидкий, як блискавка.
Тиха, як вода в криничці.
Пропав, як камінь у воді.
На віку, як на довгій ниві.

5. Дівчина, як калина в лузі.
Веселий, як весняне сонце.
Вода, як дзеркало, блищить.
Насупився, як чорна хмара.
Поглядає, як вовк на ягницю.

Брови тоненькі, як шнурочки.

6. Говорить, як на сопілці грає.
Мовчить, як води в рот набрав.
Сад білий, як молоком облитий.
Біжить, наче клубок котиться.

Говорить, наче пташка щебече.
Говорить, як сорока скрекоче.

7. Говорить, наче соловей співає.
Діти маленькі, мов пташенята.
Материнське серце, як літнє сонце.
Живуть між собою, як голуб і пава.
Зимове сонце, як мачушине серце.
На чужому горі щастя не збудуєш.

8. Коси, як льон, парубок, як сокіл.
Село, неначе писанка.
Спішить, як мокре горить.
Очі сині, як волошки в житі..
Чия відвага — того перемога.

9. Слова — як мед, а діла — як полин.
Слово скаже, як снопа зав'яже.
Розплакався, як мала дитина.
Ростуть, як гриби після дощу.:
Спить, хоч з гармати стріляй.
Чули дзвін, та не знали, де він.

10. Свій розум май і в людей питай.

Умій сказати, умій і змовчати.
Хто мовчить, той двох навчить.
Раді люди літу, як бджоли світу.
Така робота — ні в тин, ні в ворота.
Життя прожити — не поле перейти.

11. Хто грамоти вміє, той краще сіє.
Чорна земля білий хліб ростить.
На чужому горі щастя не збудуєш.
Січень не так січе, як у вуха пече.
Літо дає коріння, осінь — насіння.
І від солодких слів буває гірко.
12. Гостре словечко коє сердечко.
Плаче осінь холодними дощами.
Землю поважай — вона дасть урожай.
Щастя без розуму — дірява торбина.
Лютій лютує та весні дорогу готує.
У червні на полі густо, а в коморі пусто.
13. Що влітку вродить — зимою не шкодить.
Праця чоловіка годує, а лінь марнує.
Дороги та хатка, де родила мене - матка.
У кою рідна мова, в того й душа здорова.
Красна осінь снопами, а зима пирогами.
Рідна кати високо змахує, а помалу б'є.
14. Слово — не горобець, вилетить — не піймаєш.
Поганому синові батьківщина не в моду.

Дарованому коневі в зуби не заглядають.
Кожна травичка на своєму корінці росте.
Яблуко від яблуні недалеко відкотиться.
До першого грому земля не розмерзається.

15. Маленька праця краща за велике неробство.
Риба — вода, ягода — трава, а хліб — усьому голова.
Добрий чоловік надійніше кам'яного мосту.
На чужий коровай очей не поривай, а про свій дбай.
Хто в п'ятницю скаче, той в неділю гірко плаче.
Неправдою весь світ пройдеш та назад не вернешся.

16. Брехня стоїть на одній нозі, а правда — на двох.
Від солодких слів кислоти не посолодшають.
Хвали мене, моя мати, бо більше ніхто не хвалить.
Ластівка день починає, а соловей його кінчає.
Жовтень ходить по краю та виганяє птиць із гаю.
Треба нахилиться, щоб з криниці води напиться.

17. Кому легко на серці, до того весь світ сміється.
Від розкошів кучері в'ються, а від журби — січуться.
Ліпше без вечері лягати, та без боргів уставати.
Людська кровіця — не водиця, проливати не годиться.
Пташка красна своїм пір'ям, а людина — своїм знанням.
Краще на п'ять хвилин раніше, ніж на хвилину пізніше.

18. Перемагай труднощі розумом, а безпеку — досвідом
Весна ледачого не любить, вона проворного голубить.
Якби на кропиву не мороз, вона б усіх людей пожалила.

ДЛЯ НОТАТОК

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ЗМІСТ

1. Передмова.....	
.....	3
2. Вправи для удосконалення техніки	
читання.....	4
3. Вправи на вироблення правильності	
читання.....	16
4. Матеріали з формування навичок	
читання.....	22

5. Використання гри та ігрових ситуацій на уроках навчання
грамоти.....
.....33
6. Система дидактичних ігор на уроках
читання.....47
7. Добірка речень для зорових диктантів з використанням народних
приказок, прислів'їв, порівнянь.....58